

Sygn. akt I Ns 47/19

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2020 roku

Sąd Rejonowy w Zambrowie, I Wydział Cywilny

W składzie:

Przewodniczący: sędzia Jarosław Dłużniewski

Protokolant: Pamela Trześniewska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 14 września 2020 roku w Zambrowie

w sprawie z wniosku B. K. (1)

z udziałem W. K.

o podział majątku wspólnego

POSTANAWIA

1. Ustalić, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni B. K. (1) i uczestnika postępowania W. K. wchodzi ruchomości stanowiące maszyny rolnicze:

a) ciągnik rolniczy marki Ursus 914 rok produkcji 1989

b) ciągnik rolniczy marki Zetor 7340 rok produkcji 1995

c) kombajn zbożowy

d) owijarka

e) prasa belująca

f) agregat uprawowy

g) agregat prądotwórczy

h) opryskiwacz

i) rozsiewacz nawozowy

j) kosiarka rotacyjna

k) pług większy

- których łączna wartość wynosi 100.000 (sto tysięcy) złotych.

2. Dokonać podziału majątku wspólnego opisanego w punkcie 1 (pierwszym) postanowienia w ten sposób, że przyznać go w całości na rzecz uczestnika postępowania W. K..

3. Zasądzić od uczestnika postępowania W. K. na rzecz wnioskodawczyni B. K. (1) tytułem spłaty kwotę 50.000 (pięćdziesiąt tysięcy) złotych płatną w dwóch ratach po 25.000 (dwadzieścia pięć tysięcy) złotych, przy czym pierwsza rata będzie płatna w terminie 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia, zaś druga rata w terminie

6 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia - wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od wyżej wskazanych terminów do dnia zapłaty na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat.

4. Oddalić żądanie wnioskodawczynie z tytułu rozliczenia nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika postępowania.

5. Pobrać od wnioskodawczynie B. K. (1) na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1269,53 złotych tytułem nieuiszczonych wydatków w sprawie.

6. Zasądzić od wnioskodawczynie B. K. (1) na rzecz uczestnika postępowania W. K. kwotę 5417 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sygn. akt I Ns 47/19

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie B. K. (1) reprezentowana w sprawie przez pełnomocnika kwalifikowanego we wniosku z dnia 31 stycznia 2018 r. (data wpływu 5 lutego 2019 r.) wniosła o podział majątku wspólnego jej oraz byłego męża W. K.. Ostateczne stanowisko wnioskodawczynie, co do podziału zostało przedstawione w piśmie jej pełnomocnika z dnia 10 sierpnia 2020 r. (k.219-224). Zgodnie z nim wnioskodawczynie domagała się ustalenia, że w skład majątku wspólnego wchodzi nieruchomości położone we wsi C. gmina Z. stanowiące działki o numerach ewidencyjnych: (...) o łącznej powierzchni 13, 3953 ha; nieruchomości położone we wsi S. gm. Z. stanowiące działki oznaczone w ewidencji gruntów numerami (...) o łącznej powierzchni 4,4720 ha; nieruchomości położone we wsi C. gm. Z. stanowiące działkę oznaczoną w ewidencji gruntów numerem (...) o powierzchni 4,4720 ha oraz udział w wysokości 1/2 w prawie własności nieruchomości położonej we wsi S. gm. Z. stanowiące działkę oznaczoną numerem (...) o powierzchni 497 m². Ponadto wnioskodawczynie wskazała, że w skład majątku wspólnego wchodzi ruchomości tj. ciągnik rolniczy marki Ursus 914 rok produkcji 1989, ciągnik rolniczy marki Zetor rok produkcji 1995, kombajn zbożowy, owijarka, prasa belująca, agregat uprawowy, agregat prądotwórczy, opryskiwacz, rozsiewacz nawozowy, kosiarka rotacyjna, pług większy – o łącznej wartości 100.000 złotych. Niezależnie powyższego wnioskodawczynie wniosła o rozliczenie przychodów w wysokości 9.270 złotych uzyskanych przez uczestnika postępowania z tytułu odpłatnego wykonywania czynności maszynami należącymi do majątku wspólnego (od chwili ustanowienia rozdzielności majątkowej tj. za sezon 2018-2020). Pełnomocnik wnioskodawczynie ostatecznie wniósł o zasądzenie od uczestnika postępowania kwoty 259.270 złotych tytułem spłaty na rzecz wnioskodawczynie w trzech ratach. W przedmiocie kosztów postępowania domagano się obciążenia nimi wyłącznie uczestnika postępowania z powodu istniejącej w sprawie sprzeczności interesów.

Uczestnik postępowania W. K. reprezentowany w sprawie przez pełnomocnika kwalifikowanego w odpowiedzi na wniosek wskazał, że nie sprzeciwia się podziałowi majątku wspólnego jednak jego składniki oraz podział powinien zostać dokonany w sposób odmienny niż to wskazała wnioskodawczynie. Pełnomocnik uczestnika w piśmie procesowym z dnia 17 sierpnia 2020 r. przedstawiła ostateczne stanowisko w sprawie wskazując, że w skład majątku wspólnego byłych małżonków wchodzi wyłącznie ruchomości stanowiące maszyny rolnicze o łącznej wartości 100.000 złotych, wymienione przez pełnomocnika wnioskodawczynie w jego ostatnim piśmie procesowym. Pełnomocnik uczestnika postępowania zanegował stanowisko wnioskodawczynie jakoby nieruchomości stanowiące gospodarstwo rolne wyszczególnione we wniosku wchodziły w skład majątku wspólnego, ponieważ zostały one przekazane przez rodziców uczestnika w drodze darowizny zawartej w dniu 8 marca 2007 r. i tym samym weszły one do majątku osobistego uczestnika W. K.. Wobec przedstawionego stanowiska, co do składu majątku wspólnego pełnomocnik uczestnika wniósł o zasądzenie na rzecz wnioskodawczynie spłaty wynoszącej połowę wartości ruchomości tj. 50.000 złotych w dwóch równych ratach. Odnosząc się do wniosku o rozliczenie przychodów uzyskanych przez uczestnika z tytułu wykonywania prac maszynami rolniczymi, pełnomocnik wniósł o oddalenie powyższego żądania wskazując, że zapłata za wykonane przez uczestnika usługi na rzecz innych rolników miała formę płodów rolnych, a nie gotówki i co więcej zostały one spożytkowane na potrzeby rodziny i z tego względu nie podlega rozliczeniu w niniejszym postępowaniu. Jeśli chodzi o koszty postępowania to pełnomocnik uczestnika wniósł,

aby zostały one zasądzone od wnioskodawczyni, w tym koszty zastępstwa prawnego według norm przepisanych. Uzasadniając swoje stanowisko w tym względzie pełnomocnik wskazał, że dopiero po dwóch latach postępowania pełnomocnik wskazał podstawę dochodzonych roszczeń, zaś uczestnik postępowania już od początku postępowania wyrażał chęć polubownego zakończenia sporu bez konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawczyni B. K. (1) oraz uczestnik postępowania W. K. zawarli związek małżeński w dniu (...) r. Małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w Ł. (...) z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie o sygn. akt (...).

Małżonkowie w drodze umowy z dnia 11 grudnia 2017 r. ustanowili rozdzielną majątkową małżeńską (akt notarialny k. 17).

Wnioskodawczyni oraz uczestnik postępowania jako bezsporne w sprawie uznali, że w skład ich majątku wspólnego wchodzi ruchomości w postaci maszyn rolniczych tj. ciągnik rolniczy marki Ursus 914 rok produkcji 1989, ciągnik rolniczy marki Zetor rok produkcji 1995, kombajn zbożowy, owijarka, prasa belująca, agregat uprawowy, agregat prądotwórczy, opryskiwacz, rozsiewacz nawozowy, kosiarka rotacyjna, pług większy. W tym przedmiocie na rozprawie w dniu 4 sierpnia 2020 r. zainteresowani zgodnie oświadczyli, że ich łączna wartość wynosi 100.000 złotych i z powodu tego, że uczestnik postępowania nadal prowadzi gospodarstwo rolne maszyny te powinny zostać przyznane na jego rzecz ze spłatą połowy ich wartości na rzecz wnioskodawczyni (zob. protokół rozprawy z dnia 4 sierpnia 2020 r. (k.217-218) oraz ostateczne stanowiska pełnomocników zawartych w pismach procesowych z dnia 10 sierpnia 2020 r. (k. 219) oraz 17 sierpnia 2020 r.(k.225)).

Sporną w sprawie pozostawała natomiast kwestia, czy nieruchomości przekazane w drodze umowy z dnia 8 marca 2007 r. przez rodziców uczestnika postępowania na jego rzecz weszły w skład majątku wspólnego byłych małżonków czy też wyłącznie do majątku osobistego uczestnika.

W powyższym przedmiocie Sąd ustalił, że rodzice uczestnika H. K. (1) oraz H. K. (2) jako małżonkowie zawarli w dniu 8 marca 2007 r. umowę darowizny ze swoimi dwoma synami tj. B. K. (2) oraz W. K. (k. 64 koperta – akt notarialny). Umowa ta została sporządzona w formie aktu notarialnego przez notariusza J. G. w jej kancelarii notarialnej w Z.. Rodzice uczestnika postępowania na mocy umowy darowali uczestnikowi postępowania W. K. własność nieruchomości stanowiących działki o numerach ewidencyjnych (...) o łącznym obszarze 19,0153 ha położone we wsiach C. oraz S. i C. oraz udział 1/2 we własności nieruchomości o numerze ewidencyjnym (...) o powierzchni 497 m² położonej w miejscowości S..

Wyjaśnienia wnioskodawczyni i uczestnika postępowania oraz świadków T. K. (k.104), B. K. (2) (k.104), M. K. (1) (k.105), M. G. (k.105), M. K. (2) (k.105-105) dopuszczone przez Sąd na okoliczność przekazania gospodarstwa na rzecz uczestnika postępowania (postanowienie Sądu z dnia 19 sierpnia 2010 r. – k. 103v) należy uznać za nieprzydatne, ponieważ treść i rodzaj umowy zawartej w dniu 8 marca 2007 r. przed notariuszem J. G. pomiędzy rodzicami uczestnika postępowania a ich synami nie powinna była budzić jakichkolwiek wątpliwości prawnych.

W tym miejscu należy wyjaśnić, że pełnomocnik wnioskodawczyni w pierwotnym wniosku wskazała, że umowa zawarta w dniu 8 marca 2007 r. nie jest umową darowizny, lecz „umową o przekazaniu gospodarstwa rolnego w zamian za rentę w oparciu o przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym i innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin” (zob. k. 5 wniosek). Z tego względu pełnomocnik wywodził, że nieruchomości przekazane przez rodziców na własność uczestnika postępowania weszły w skład majątku wspólnego małżonków.

Po ponad półtora roku od dnia wniesienia wniosku pełnomocnik wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 4 sierpnia 2020 r. zmieniła swoje stanowisko, co do oceny prawnej rodzaju umowy zawartej w dniu 8 marca 2007 r. i oświadczyła, że umowa ta nie jest ani umową darowizny, ani też umową o przekazaniu gospodarstwa rolnego na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich

rodzin, lecz jest umową dożywocia. Uzasadniając swoje stanowisko pełnomocnik wnioskodawczyni oświadczyła, iż dokonane przysporzenie pod tytułem darmym nie może być z tym utożsamiane, ponieważ w zamian za przeniesienie prawa własności nieruchomości ustanowiona została nieodpłatna osobista służebność mieszkania na rzecz rodziców uczestnika postępowania. Pełnomocnik wnioskodawczyni opierając się na powyższym ustaleniu wywodziła dalej, że skoro uczestnik postępowania W. K. zobowiązał się zapewnić zbywcom dożywotnie utrzymanie, to przyjął swoich rodziców jako dożywotników, co w konsekwencji miało by oznaczać, że zawarta umowa nie była darowizną, lecz umową dożywocia określoną w art. 908 § 1 k.c.

Powyższa okoliczność, co do rodzaju umowy zawartej pomiędzy uczestnikiem i jego rodzicami postępowania pozostawała sporna w sprawie. Pełnomocnik uczestnika w piśmie procesowym z dnia 17 sierpnia 2020 r. odniósł się co do powyższej kwestii i wskazał, że wbrew twierdzeniom pełnomocnika wnioskodawczyni przedmiotowy akt notarialny jest klasyczną umową darowizny, zawierającą co prawda dodatkowe klauzule, nie mniej absolutnie nie pozbawiające jej przez to charakteru darmego. Pełnomocnik podnosił, że zawarte w akcie notarialnym oświadczenie uczestnika, co do nieodpłatnego ustanowienia na nabytej nieruchomości dożywotniej osobistej służebności mieszkania, nieodpłatnego dostarczania corocznie jednego tucznika o wadze około 120 kg i ośmiu kwintali ziemniaków, warzyw oraz jednego litra mleka dziennie, a ponadto zapewnienie rodzicom opieki w chorobie i na życzenie zawiezenie ich do lekarza i kościoła są dodatkowymi postanowieniami umownymi, nie będącymi jednak poleceniami. H. i H. K. (2) nie nałożyli zatem na syna obowiązków o określonej treści, lecz to uczestnik wyraził wolę ich wypełnienia i uczynił to co do zasady w sposób nieodpłatny. Pełnomocnik zauważył, że strony umowy nie rozstrzygały w niej o ewentualnym koszcie dożywotniej opieki osobistej i lekarskiej sprawowanej ad hoc. Wbrew twierdzeniom wnioskodawczyni wszystkie elementy istotne tzw. essentialia negotii umowy darowizny zostały w wymienionej umowie zawarte, czego nie można powiedzieć o umowie dożywocia.

Odnosząc się podnoszonych okoliczności spornych, które zaistniały w sprawie z powodu zarzutu pełnomocnika wnioskodawczyni należy wskazać, że mając na względzie, iż wnioskodawczyni była reprezentowana przez pełnomocnika kwalifikowanego, to wydaje się, że spór co do oceny rodzaju umowy zawartej w dniu 8 marca 2007 r. nie powinien być mieć zupełnie miejsca. W ocenie Sądu podniesiony zarzut przez pełnomocnika wnioskodawczyni jakoby umowa darowizny miała być najpierw umową o przekazaniu gospodarstwa rolnego w oparciu o przepisy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin, później zaś umową dożywocia – został zgłoszony tylko po to, aby wywołać jałowy spór w oparciu o który postępowanie mogło się toczyć aż blisko dwa lata. Zdaniem Sądu w sprawie nie zachodziły żadne wątpliwości, co do tego, że zawarta umowa pomiędzy rodzicami uczestnika a jego samym stanowi umowę darowizny z poleceniem (art. 893 k.c.). Polecenie jest elementem podmiotowo istotnym, który może zostać zamieszczony w treści umowy darowizny. W wyniku zamieszczenia polecenia w umowie darowizny, darczyńca może nałożyć na obdarowanego obowiązek oznaczonego zachowania, mogącego polegać zarówno na działaniu, jak i na zaniechaniu. O szczególnym charakterze obowiązku wynikającego z poleceniem przesądza to, że nie jest on skorelowany z niczyją wierzytelnością, która mogłaby obejmować uprawnienie do żądania wykonania przez obdarowanego jego obowiązku. W konsekwencji darowizna zawierająca polecenie, określona jako darowizna obciążliwa, nie może być uznawana za umowę odpłatną, ani wzajemną, a obowiązek oznaczonego zachowania nałożony przez darczyńcę na obdarowanego w umowie darowizny ma jedynie charakter uboczny.

Mając na uwadze, że wymienione w umowie nieruchomości zostały przekazane uczestnikowi postępowania w formie darowizny, to zgodnie z art. 33 pkt 2 k.r.o. weszły one do majątku osobistego uczestnika. Tym samym ustalenia Sądu dokonane w sprawie wskazują, że w skład majątku wspólnego byłych małżonków nie wchodzi żadna nieruchomość, a wyłącznie ruchomości, które zostały nabyte w okresie, gdy wnioskodawczyni oraz uczestnik postępowania pozostawali w ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej (art. 31 § 1 k.r.o.).

Wobec powyższego Sąd ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni B. K. (1) i uczestnika postępowania W. K. wchodzi ruchomości stanowiące maszyny rolnicze o bezspornej wartości 100.000 złotych tj. ciągnik rolniczy marki Ursus 914 rok produkcji 1989, ciągnik rolniczy marki Zetor rok produkcji 1995, kombajn zbożowy, owijarka, prasa belująca, agregat uprawowy, agregat prądotwórczy, opryskiwacz, rozsiewacz nawozowy, kosiarka rotacyjna,

plóg większy. W tym przedmiocie Sąd dokonał podziału majątku wspólnego według treści zgodnych wniosków złożonych przez zainteresowanych i wszystkie ruchomości przyznał na wyłączną własność uczestnika postępowania. Dokonane rozstrzygnięcie dodatkowo uzasadnia fakt, że uczestnik postępowania nadal prowadzi gospodarstwo rolne, zaś wnioskodawczyni obecnie mieszka w B. i swoje zatrudnienie znalazła poza pracą w gospodarstwie rolnym.

Przyjmując, że oboje małżonkowie mają równe działy w majątku wspólnym (art. 43 § 1 k.r.o.) zasadnym było zasądzenie od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni spłatę w wysokości połowy wartości majątku wspólnego. Zainteresowani w sprawie zgodnie ustalili, że wartość ruchomości wynosi 100.000 złotych, dlatego też Sąd na powyższy fakt jako bezsporny (przyznany w toku postępowania) nie prowadził postępowania dowodowego (art. 229 k.p.c.). Tytułem spłaty od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni została zasądzona kwota 50.000 złotych w dwóch równych ratach po 25.000 złotych, przy czym pierwsza rata będzie płatna w terminie 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia, zaś druga rata w terminie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się – wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od wyżej wskazanych terminów do dnia zapłaty na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat.

Jeśli chodzi o zgłoszone żądanie wnioskodawczyni z tytułu rozliczenia nakładów poczynionych w majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika postępowania – to należy wskazać, że podstawą faktyczną powyższego wniosku były twierdzenia wnioskodawczyni, że jej były mąż posługując się maszynami rolniczymi stanowiącymi majątek wspólny w latach 2018-2020, gdy małżonków obowiązywała już rozdzielność majątkowa dokonywał odpłatnych prac na rzecz innych rolników i w tym przedmiocie miałyby uzyskać przychody w wysokości 9.270 złotych.

Wysokość powyższego żądania została określona przez pełnomocnika wnioskodawczyni w oparciu o wyliczenia biegłego sądowego W. Ł., który w sporządzonej opinii wskazał, że w jego ocenie materiał dowodowy uzasadnia przyjęcie, iż wnioskodawca W. K. pracował kombajnem około 120 godzin, zaś owijkarką około 60 godzin rocznie, co pozwala ustalić generowanie dochodu na kwotę 4500 złotych z tytułu pracy kombajnu i 1680 złotych z tytułu pracy owijkarki. Biegły wyjaśnił, że nie da się ustalić ilości godzin pracy prasy belującej (zob. opinia biegłego k. 162-173).

Ustalenia biegłego nie zostały uznane za tożsame z ustaleniami Sądu w tym względzie i ostatecznie nie stały się podstawą uwzględnienia żądania wnioskodawczyni o rozliczenie nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty (art. 45 § 1 k.r.o.). Przyczyną powyższego było to, że wnioskodawczyni nie przedstawiła żadnych wiarygodnych dowodów, który by wskazywały, iż jej były małżonek dokonywał prac na rzecz innych rolników odpłatnie. Według twierdzeń uczestnika wykonywane przez niego prace na polach na rzecz sąsiadów obie strony traktowały jako nieodpłatną pomoc sąsiedzką (charakterystyczną i odpowiadającą relacjom kulturowym na wsi, gdzie rolnicy w ramach stosunków sąsiedzkich w razie potrzeby pomagają sobie nawzajem w pracach polowych). Należy dać wiarę twierdzeniom wnioskodawcy (zob. k. 103), że za tego typu pomoc nie otrzymywał on żadnego wynagrodzenia, a jedynie zwrot kosztów za paliwo potrzebne do ciągnika czy kombajnu. Nawet gdyby przyjąć, że wartość sezonowych prac wykonanych przez uczestnika na rzecz innych osób wynosiła rocznie tyle co w opinii, to kwoty wskazane przez biegłego były na tyle niskie, że zostały spożytkowane na potrzeby rodziny, w szczególności córek uczestnika postępowania tj. M. (2 lata), A. (8 lat) i J. (12-13 lat) (k.103v), które pozostały przy ojcu (matka wnioskodawczyni w dniu 21 sierpnia 2017 r. wyprowadziła się z domu byłych małżonków). Dodatkowo należy podkreślić, że niezależnie od okoliczności wskazanych wyżej wnioskodawczyni nie uprawdopodobniła nawet, że nakłady z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika postępowania miały w jakimkolwiek stopniu zwiększyć wartość jego majątku w chwili ustania wspólności. Jeśli zaś chodzi o lata po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, że takie przysporzenia miały miejsce.

Mając na uwadze powyższe Sąd oddalił żądanie wnioskodawczyni z tytułu rozliczenia nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika postępowania.

Sąd ustalił, że w sprawie zostały poniesione wydatki, na które złożyły się koszty sporządzonej przez biegłego opinii w wysokości 1.107,63 złotych (postanowienie - k.181) oraz o opinii uzupełniającej w kwocie 161,90 złotych (k. 205). Wydatki w tym przedmiocie zostały poniesione tymczasowo przez Skarb Państwa (Sąd Rejonowy w

Zambrowie), stąd też koniecznym było rozliczenie ich w postanowieniu końcowym. Mając na uwadze, że wniosek o podział majątku wspólnego i żądania w nim zawarte przez pełnomocnika wnioskodawczynie zostały tylko w bardzo małym zakresie uwzględnione jako uzasadnienie, zaś zgłaszane wnioski dowodowe przez pełnomocnika należało uznać za wysoce generujące wydatki w sprawie, z tego powodu Sąd postanowił w całości kosztami postępowania obciążyć wnioskodawczynię, jako tę, za której sprawą postępowanie toczyło się blisko ponad półtora roku (art. 520 § 3 k.p.c.). Dodatkowo Sąd uznając za oczywiście niewłaściwe dokonywanie czynności przez pełnomocnika wnioskodawczynie, który - jak słusznie zarzucił to pełnomocnik uczestnika postępowania - dopiero na ostatniej rozprawie zmienił podstawę prawną swoich roszczeń i wniosków, postanowił także obciążyć kosztami zastępstwa prawnego poniesionymi przez uczestnika postępowania i w tym względzie zasądził od wnioskodawczynie kwotę 5.417 złotych. Koszty zastępstwa prawnego ustalono w oparciu o wysokość wartości majątku wspólnego oraz § 4 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013 r. poz. 461).

SSR Jarosław Dłużniewski